Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
PEDRO CRUZ VILLALÓN
prednesené 11. júna 2015 [1]

Vec C-59/14

Firma Ernst Kollmer Fleischimport und -export
proti
Hauptzollamt Hamburg-Jonas

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Finanzgericht Hamburg (Nemecko)]

„Nariadenie (ES, Euratom) č. 2988/95 — Ochrana finančných záujmov Európskej únie — Článok 3 ods. 1 — Vymáhanie vývoznej náhrady — Preddavok — Premlčacia doba — Dies a quo — Konanie alebo opomenutie hospodárskeho subjektu — Vznik škody — Uvoľnenie zábezpeky — Pokračujúce alebo opakované porušenie — Jednorazové porušenie“

1. Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Finanzgericht Hamburg, bol podaný v rámci sporu, ktorého účastníkmi sú Firma Ernst Kollmer Fleischimport und -export (ďalej len „Ernst Kollmer“) a Hauptzollamt Hamburg-Jonas (Hlavný colný úrad Hamburg-Jonas, ďalej len „Hauptzollamt“), ktorý sa týka vývozov zásielok hovädzieho mäsa do Jordánska uskutočnených začiatkom deväťdesiatych rokov, ktoré boli opätovne vyvezené do Iraku v rozpore s embargom uvaleným na túto krajinu.

2. Tie isté vývozy už boli predmetom rozsudkov Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a i. [2] a Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading [3]. V prvom z nich Súdny dvor potvrdil, že premlčacia doba, ktorú stanovuje článok 3 ods. 1 prvý pododsek nariadenia č. 2988/95 [4], sa vzťahuje aj na správne opatrenia týkajúce sa vymáhania vývozných náhrad neoprávnene poskytnutých vývozcom z dôvodu spáchaných nezrovnalostí – a to aj pred nadobudnutím účinnosti uvedeného nariadenia. Tiež – bez bližších špecifikácií – určil, že táto lehota začína plynúť od spáchania nezrovnalosti. [5]

1 — Jazyk prednesu: španielčina.

2 — C-278/07 až C-280/07, EU:C:2009:38.

3 — C-201/10 a C-202/10, EU:C:2011:282.

4 — Nariadenie Rady (ES, Euratom) z 18. decembra 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev (Ú. v. ES L 312, s. 1; Mim. vyd. 01/001, s. 340).

5 — Tiež konštatoval, že dlhšie premlčacie doby, ktoré môžu členské štáty uplatniť podľa článku 3 ods. 3 citovaného nariadenia, môžu vyplývať z vnútroštátnych ustanovení platných pred prijatím tohto nariadenia. Predmetom rozsudku Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading (C-201/10 a C-202/10, EU:C:2011:282) boli práve tieto dlhšie premlčacie doby, ktoré možno stanoviť vo vnútroštátnom práve. Súdny dvor osobitne zdôraznil, že také lehoty musia rešpektovať požiadavky predvídateľnosti a proporcionality, ktoré vyplývajú zo zásady právnej istoty.

3. V prejednávanom prípade má Súdny dvor posúdiť konkrétnu otázku týkajúcu sa okamihu začatia plynutia uvedenej premlčacej doby v prípade, v ktorom sa žiada o vrátenie vopred zaplatených vývozných náhrad, ktoré boli zabezpečené príslušnou zábezpekou.[6]

I – **Právny rámec**

4. Článok 1 nariadenia č. 2988/95 stanovuje:

„1. Na účely ochrany finančných záujmov Európskych spoločenstiev sa týmto prijíma všeobecná úprava týkajúca sa jednotných kontrol a správnych opatrení a sankcií, ktoré sa týkajú protiprávneho konania s ohľadom na právo spoločenstva.

2. ‚Nezrovnalosť' je akékoľvek porušenie ustanovenia práva spoločenstva vyplývajúce z konania alebo opomenutia hospodárskeho subjektu, dôsledkom čoho je alebo by bolo poškodenie všeobecného rozpočtu spoločenstiev alebo rozpočtov nimi spravovaných, buď zmenšením, alebo stratou výnosov plynúcich z vlastných zdrojov vyberaných priamo v mene spoločenstiev alebo neoprávnenou výdajovou položkou."

5. Článok 3 ods. 1 a 3 citovaného nariadenia znie takto:

„1. Premlčacia doba konania je štyri roky od času spáchania nezrovnalosti uvedenej v článku 1 ods. 1. Odvetvové predpisy však môžu ustanoviť kratšie obdobie, ktoré však nesmie byť kratšie ako tri roky.

V prípade pokračujúcej alebo opakujúcej sa nezrovnalosti, premlčacia doba začína plynúť odo dňa, keď sa nezrovnalosť skončila. V prípade mnohoročných programov plynie premlčacia doba až do úplného skončenia programu.

Premlčacia doba sa prerušuje pri akomkoľvek akte príslušného orgánu, o ktorom je daná osoba upovedomená a týka sa vyšetrovania alebo právneho konania v súvislosti s nezrovnalosťou. Premlčacia doba začína plynúť znova po každom akte prerušenia.

Premlčanie sa však stane účinným najneskôr v deň, keď vyprší dvojnásobok premlčacej doby bez toho, aby príslušný orgán uložil sankciu, s výnimkou prípadu, keď bolo správne konanie prerušené v zmysle článku 6 ods. 1.

…

3. Členské štáty si zachovávajú možnosť uplatňovať obdobie dlhšie doby [uplatňovať dlhšie doby – *neoficiálny preklad*]… ako tie, ktoré sú ustanovené v odsek[u] 1…".

6. Podľa článku 5 ods. 1 nariadenia č. 565/80[7] „na požiadanie zainteresovanej strany sa čiastka vo výške vývoznej náhrady vyplatí hneď potom, ako sa výrobky alebo tovary prepustia do režimu colného skladu alebo slobodného pásma s cieľom ich vývozu v stanovenej lehote".

6 — V prejednávanej veci bola náhrada vyplatená vopred, pričom uvedená platba, zabezpečená zábezpekou, bola vyplatená pred spáchaním porušenia práva Únie, ktoré spôsobilo, že táto platba sa zmenila na plnenie bez právneho dôvodu. K odhaleniu nezrovnalosti došlo po tom, čo bola hospodárskemu subjektu vrátená zábezpeka, ktorou bol zabezpečený uvedený preddavok. V rozsudkoch citovaných v bode 2 týchto návrhov sa Súdny dvor výslovne nezaoberal otázkou, o ktorú ide v prejednávanej veci – či je v prípade vývozných náhrad, ktoré boli vyplatené vopred, začiatok uvedenej premlčacej doby podmienený nielen spáchaním nezrovnalosti, ale aj vznikom škody pre rozpočet Únie (v týchto návrhoch budem používať slovné spojenia „Európske spoločenstvá" a „právo Spoločenstva" pri citovaní ustanovení právnych predpisov, v ktorých sú tieto slovné spojenia uvedené, a všade inde budem používať pojmy „Európska únia" a „právo Únie").

7 — Nariadenie Rady (EHS) zo 4. marca 1980 o preddavkoch na platbu vývozných náhrad pre poľnohospodárske výrobky (Ú. v. ES L 62, s. 5; Mim. vyd. 03/004, s. 156).

7. Článok 6 nariadenia č. 565/80 stanovuje:

„Čerpanie výhod plynúcich z dojednaní stanovených v tomto nariadení je podmienené zložením zábezpeky zaručujúcej vrátenie čiastky rovnajúcej sa uhradenej sume plus nejakej čiastky navyše.

Bez toho, aby boli dotknuté prípady *force majeure* [vyššej moci – *neoficiálny preklad*], táto zábezpeka prepadne v plnej výške alebo čiastočne:

— ak úhrada nebola vrátená, aj keď nedošlo k vývozu v období stanovenom v článkoch 4 ods. 1 a 5 ods. 1, alebo

— ak sa dokáže, že nie je nárok na vývoznú náhradu, alebo ak je nárok na nižšiu vývoznú náhradu.“

8. Podľa článku 17 ods. 1 nariadenia č. 3665/87 [8] na to, aby vznikol nárok na vývoznú náhradu, sa výrobok musí doviezť do jednej z tretích krajín, na ktoré sa uplatňuje náhrada, v nezmenenom stave do 12 mesiacov od dátumu prijatia vývozného colného vyhlásenia. V súlade s odsekom 3 toho istého článku „výrobok sa považuje za dovezený, ak boli v tretej krajine splnené colné formality na prepustenie do voľného obehu“ [*neoficiálny preklad*].

9. V súlade s článkom 18 ods. 1 nariadenia č. 3665/87:

„Dôkaz o tom, že colné formality na prepustenie do voľného obehu boli splnené, sa poskytne predložením:

a) príslušného colného dokladu alebo jeho kópie, alebo fotokópie; pravosť takej kópie alebo fotokópie musí byť overená orgánom, ktorý potvrdil pôvodný doklad, úradným orgánom príslušnej tretej krajiny alebo úradným orgánom niektorého členského štátu alebo

b) potvrdenia o preclení vystaveného podľa vzoru uvedeného v prílohe II; toto potvrdenie treba vyplniť v jednom alebo viacerých úradných jazykoch Spoločenstva a v jazyku, ktorý sa bežne používa v príslušnej tretej krajine, alebo

c) akéhokoľvek iného dokladu potvrdeného colnými orgánmi príslušnej tretej krajiny, v ktorom sú označené výrobky a v ktorom sa uvádza, že boli v tejto krajine prepustené do voľného obehu.“ [*neoficiálny preklad*]

10. Vrátenie zábezpeky je podrobne upravené v článku 33 nariadenia č. 3665/87.

8 — Nariadenie Komisie (EHS) z 27. novembra 1987, ktorým sa ustanovujú spoločné podrobné pravidlá uplatňovania vývozných náhrad za poľnohospodárske výrobky [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 351, s. 1). Hoci nariadenie č. 3665/87 bolo od 1. júla 1999 nahradené nariadením Komisie (ES) č. 800/1999 z 15. apríla 1999, ktorým sa ustanovujú spoločné podrobné pravidlá uplatňovania vývozných náhrad za poľnohospodárske výrobky (Ú. v. ES L 102, s. 11; Mim. vyd. 03/025, s. 129), stále sa uplatňuje na skutkové okolnosti prejednávanej veci.

II – **Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky**

11. Hauptzollamt viacerými rozhodnutiami z rokov 1992 a 1993 povolil, aby bola Ernstovi Kollmerovi – výmenou za zloženie zábezpeky – v súlade so žiadosťou tohto vývozcu vopred vyplatená vývozná náhrada [9] pripadajúca na viaceré zásielky hovädzieho mäsa. Dňa 10. augusta 1993 Ernst Kollmer zaslal na Hauptzollamt okrem iných dokladov jordánske colné vyhlásenie z 9. marca 1993, ktoré potvrdzovalo preclenie vyvážanej zásielky. Hauptzollamt akceptoval túto dokumentáciu v roku 1993 ako dôkaz o prepustení výrobkov vyvezených do Jordánska do voľného obehu a v tom istom roku vrátil časť zábezpeky. Zostatok zábezpeky bol uvoľnený 30. apríla 1996 a 4. marca 1998. [10]

12. Pri kontrolnej misii Európskeho úradu pre boj proti podvodom (OLAF) uskutočnenej v roku 1998 sa zistilo, že jordánske colné doklady v mnohých prípadoch nepreukazujú zaplatenie dovozného cla ani prepustenie mäsa do voľného obehu v Jordánsku. Doklady boli pred vybratím cla zrušené a zodpovedajúci tovar bol v skutočnosti prepravený do Iraku (krajiny, na ktorú sa vzťahovalo embargo). Tak to bolo okrem iného v prípade potvrdenia o preclení, ktoré predložil Ernst Kollmer (hoci podľa tohto vývozcu k tomu došlo bez jeho vedomia). Hauptzollamt ho preto rozhodnutím z 23. septembra 1999 – konštatujúc, že uvedený vývozca v skutočnosti nepredložil požadovaný dôkaz na priznanie vývoznej náhrady – požiadal o vrátenie predmetnej náhrady. Na základe rozsudku Súdneho dvora vo veci Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading [11] Hauptzollamt čiastočne zrušil svoje rozhodnutie, ktorým požiadal Ernsta Kollmera o vrátenie vývoznej náhrady (v rozsahu týkajúcom sa časti zábezpeky uvoľnenej v roku 1993) z dôvodu premlčania, ale naďalej vyžadoval od Ernsta Kollmera vrátenie takmer 60 000 eur pripadajúcich na časť zábezpeky uvoľnenej v apríli 1996 a v marci 1998.

13. Ernst Kollmer vo svojej žalobe podanej na Finanzgericht Hamburg v podstate tvrdí, že nárok domáhať sa vrátenia vývoznej náhrady, ktorá mu bola poskytnutá, je premlčaný. [12] Podľa jeho vyjadrení v konaní na Finanzgericht Hamburg štvorročná premlčacia doba podľa článku 3 ods. 1 nariadenia č. 2988/95 plynie od okamihu spáchania nezrovnalosti, a nie od okamihu uvoľnenia zábezpeky. Článok 1 ods. 2 nariadenia č. 2988/95 výslovne viaže existenciu nezrovnalosti na konanie alebo

9 — Vývozné náhrady sú podpory pri vývoze určitých poľnohospodárskych výrobkov, ktoré poskytuje Európska únia v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky s cieľom uľahčiť umiestnenie uvedených výrobkov na svetových trhoch za konkurenčných podmienok. Výška náhrady pokrýva rozdiel medzi cenou výrobku na trhu Únie a jeho cenou na svetovom trhu, ktorá je spravidla nižšia. V rámci všeobecného postupu vyplácania náhrad vývozca znáša finančné bremeno, ktoré vyplýva z toho, že nedostane náhrady, kým nepreukáže, že boli splnené vývozné colné náležitosti, že výrobok opustil colné územie Únie a – v určitých prípadoch – že bol doručený na miesto určenia. S cieľom vyhnúť sa tomuto bremenu a uľahčiť financovanie vývozov bola zavedená možnosť vývozcu získať náhradu už vtedy, keď colné orgány prijmú vývozné colné vyhlásenie, bez toho, aby musel čakať, kým tovar fyzicky opustí colné územie Únie. Preddavok sa vyplatí, keď sa tovar prepustí do režimu colného skladu alebo slobodného pásma s cieľom jeho vývozu v stanovenej lehote. Záväzok vývozcu, že tovar opustí colné územie Únie v tejto lehote, musí byť zabezpečený zložením zábezpeky vo výške hodnoty náhrady, ktorú má dostať, zvýšenej o určitú percentuálnu sadzbu. Pozri v tejto súvislosti okrem iného DE URETA HUERTOS, Á.: Marco general de las restituciones a la exportación. In: *Boletín económico de ICE*, č. 2449, 1995, s. 65 a nasl., a GIGANTE GUERRERO, G.: Restituciones a la exportación en el marco de la Unión Europea. In: *Economistes*, č. 225, 2002.

10 — Ernst Kollmer uvádza túto skutočnosť vo svojich pripomienkach, pričom tvrdí, že v jeho prípade – na rozdiel od toho, k čomu došlo u iných vývozcov v jeho situácii – zábezpeka nebola v celom rozsahu uvoľnená hneď po tom, čo Hauptzollamt akceptoval jordánske colné vyhlásenie ako dôkaz o prepustení vyvážaných výrobkov do voľného obehu v Jordánsku. Vnútroštátny súd uvádza, že k omeškaniu došlo „z dôvodov, ktoré pre prejednávaný spor nie sú relevantné“. Ernst Kollmer vo svojich pripomienkach (bod 8) uvádza, aké dôvody to boli podľa tvrdení samotného Hauptzollamtu: „keďže boli zistené nezrovnalosti v súvislosti s inými prípadmi preclenia odlišnými od predmetných výrobkov v colných skladoch, ktoré neumožnili s konečnou platnosťou okamžite uvoľniť zábezpeku…“ – podľa Ernsta Kollmera teda oneskorené uvoľnenie časti zábezpeky vecne ani časovo nesúviselo so spornými vývozmi (bod 11 jeho pripomienok), ale s inými nepreukázanými vývozmi do Egypta, aj keď Hauptzollamt konštatoval, že pri skúmaní otázky premlčania bolo nepodstatné, aké konkrétne okolnosti spôsobili v prípade uvedeného vývozcu oneskorenie uvoľnenia zábezpeky (bod 12).

11 — C-201/10 a C-202/10, EU:C:2011:282. Na základe uvedeného rozsudku, z ktorého mal prospech aj Ernst Kollmer, zanikli v celom rozsahu všetky nároky na vrátenie voči nemeckým vývozcom hovädzieho mäsa do Jordánska, keďže od poskytnutia vývoznej náhrady (vo forme preddavku v roku 1992 a 1993 s okamžitým uvoľnením zábezpeky po predložení príslušného potvrdenia) do vydania rozhodnutia, ktoré obsahovalo výzvu na vrátenie, v septembri 1999 uplynuli viac ako štyri roky (pozri bod 6 pripomienok Ernsta Kollmera).

12 — Ako vyplýva z jeho pripomienok, tiež tvrdí, že jordánske colné orgány počas dlhého obdobia opakovane postupovali neobozretne, čo tiež uviedol ako dôvod týkajúci sa vyššej moci v rámci svojej obrany proti nároku na vrátenie vývoznej náhrady, ktorý uplatnil Hauptzollamt.

opomenutie hospodárskeho subjektu, teda v jeho prípade na predloženie jordánskeho potvrdenia o preclení. Uvedené konanie malo za následok – za predpokladu, že by neoprávnene uplatnil nárok na náhradu – škodu pre rozpočet Únie, keďže ako vývozca už skutočne dostal – prostredníctvom zaplatenia preddavku – sumu zodpovedajúcu jeho nároku na náhradu vyplatenú z uvedeného rozpočtu.

14. Hauptzollamt v konaní na Finanzgericht Hamburg tvrdí, že ešte nedošlo k premlčaniu podľa článku 3 nariadenia č. 2988/95, lebo *dies a quo* predstavuje okamih uvoľnenia zábezpeky (v prejednávanom prípade najskôr v roku 1996), keďže až vtedy existuje konečné rozhodnutie o poskytnutí vývoznej náhrady a až vtedy vzniká škoda v zmysle článku 1 ods. 2 nariadenia č. 2988/95. Zaplatenie preddavku je zabezpečené zábezpekou, takže uskutočnením platby ešte nevznikla nijaká škoda pre rozpočet Únie. Až do okamihu uvoľnenia zábezpeky má Hauptzollamt stále možnosť vrátiť zábezpeku alebo ponechať si ju.

15. Finanzgericht Hamburg zastáva názor, že skutočnosť, že Ernst Kollmer predložil nesprávne potvrdenie o preclení s cieľom preukázať, že zásielka bola prepustená do voľného obehu v Jordánsku, predstavuje porušenie ustanovenia práva Spoločenstva, konkrétne článku 18 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 3665/87. Ak sa na účely článku 3 ods. 1 prvého pododseku nariadenia č. 2988/95 predpokladá, že k spáchaniu nezrovnalosti dôjde samotným konaním alebo opomenutím hospodárskeho subjektu, ktoré je v rozpore s ustanovením práva Spoločenstva – bez ohľadu na to, kedy vznikne škoda –, keď bola v roku 1999 vydaná výzva na vrátenie neoprávnene vyplatenej vývoznej náhrady, nárok už bol premlčaný, keďže podľa citovaného ustanovenia je premlčacia doba štyri roky od času spáchania nezrovnalosti. Ak sa naopak vychádza z toho, že o nezrovnalosť ide len vtedy, ak došlo aj k vzniku škody, na určenie, či k premlčaniu došlo už v roku 1999, bude potrebné zistiť, či škoda vznikla už tým, že v roku 1992 alebo 1993 bola vopred vyplatená suma zodpovedajúca vývoznej náhrade, alebo či vznikla v okamihu uvoľnenia zábezpeky v roku 1996 alebo 1998.

16. Za týchto okolností Finanzgericht Hamburg rozhodol o prerušení konania a položil Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Predpokladá nezrovnalosť definovaná v článku 1 ods. 2 nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 2988/95, nevyhnutná pre začatie premlčacej doby podľa článku 3 ods. 1 prvého pododseku nariadenia č. 2988/95, v prípade porušenia ustanovení práva Spoločenstva odhaleného až po vzniku škody, aby popri konaní alebo opomenutí hospodárskeho subjektu kumulatívne došlo aj k poškodeniu všeobecného rozpočtu Únie alebo rozpočtov ňou spravovaných, takže premlčacia doba začne plynúť až po vzniku škody, alebo začína premlčacia doba plynúť nezávisle od okamihu vzniku škody už samotným konaním alebo opomenutím hospodárskeho subjektu, ktoré porušuje ustanovenia práva Spoločenstva?

2. Ak je odpoveď na prvú otázku taká, že premlčacia doba začína plynúť až vznikom škody: Dochádza – v súvislosti s vymáhaním vývoznej náhrady poskytnutej s konečnou platnosťou – ku škode v zmysle článku 1 ods. 2 nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 už vtedy, keď bola vývozcovi vyplatená čiastka zodpovedajúca vývoznej náhrade v zmysle článku 5 ods. 1 nariadenia Rady (EHS) č. 565/80, bez toho, aby bola uvoľnená zábezpeka zložená podľa článku 6 nariadenia Rady (EHS) č. 565/80, alebo škoda nastáva až okamihom uvoľnenia zábezpeky, resp. priznaním vývoznej náhrady s konečnou platnosťou?“

17. Písomné pripomienky v tomto konaní predložili Ernst Kollmer, grécka vláda a Európska komisia.

III – **Zhrnutie stanovísk účastníkov konania**

18. V súvislosti s prvou prejudiciálnou otázkou Ernst Kollmer zastáva názor, že pre začiatok premlčacej doby je rozhodujúce jedine spáchanie nezrovnalosti, ako je vymedzená v článku 1 ods. 2, bez ohľadu na to, kedy vznikne škoda (a kedy sa zistí). Ernst Kollmer opiera svoj názor o zásadu právnej istoty (v zmysle predvídateľnosti začiatku lehoty). Domnieva sa, že pre začiatok premlčacej doby je rozhodujúce konkrétne správanie hospodárskeho subjektu, a nie rozhodnutie vydané v správnom konaní, ktoré možno vydať v okamihu, ktorý právne predpisy nestanovujú.

19. Grécka vláda uviedla pripomienky len v súvislosti s prvou prejudiciálnou otázkou. Podľa jej názoru je pre začiatok premlčacej doby rozhodujúci okamih, v ktorom príslušný orgán zistí, že platba bola uskutočnená neoprávnene (teda v prejednávanej veci okamih, v ktorom sa colné orgány dozvedeli o výsledkoch kontroly, ktorú vykonal OLAF). Podľa názoru gréckej vlády je to jasné a objektívne kritérium na určenie okamihu, v ktorom začína plynúť premlčacia doba, lebo je to okamih, v ktorom sú splnené všetky požiadavky na uplatnenie nároku na vrátenie neoprávnene vyplatenej sumy. Grécka vláda vykladá článok 3 ods. 3 nariadenia č. 2988/95 v tom zmysle, že priznáva členským štátom právomoc voľnej úvahy tak na stanovenie dlhších premlčacích dôb, ako aj na určenie okamihu, v ktorom začína plynúť premlčacia doba. Podľa uvedenej vlády teda vnútroštátne právne poriadky môžu na základe citovaného nariadenia tiež stanoviť okamih, v ktorom sa zistí nezrovnalosť a škoda, ako okamih, v ktorom začína plynúť premlčacia doba.

20. V súvislosti s druhou prejudiciálnou otázkou – pre prípad, ak Súdny dvor odpovie tak, že začiatok plynutia premlčacej doby závisí od vzniku škody – Ernst Kollmer uvádza, že škoda vzniká okamihom vyplatenia preddavku, keďže tento preddavok už predstavuje „výdajovú položku“ v zmysle článku 1 ods. 2 nariadenia č. 2988/95. Na podporu svojho názoru citovaný vývozca poukazuje aj na široký pojem škoda, ktorý vyplýva z rozsudku Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre, v ktorom Súdny dvor určil, že „aj nezrovnalosti, ktoré nemajú presný finančný dosah, môžu vážne poškodiť finančné záujmy Únie“ [13]. Okrem toho začiatok premlčacej doby musí nastať v okamihu určenom právnymi predpismi a tým je – podľa článku 3 ods. 1 uvedeného nariadenia – okamih spáchania nezrovnalosti, ktorý je jasne stanovený právnymi predpismi a ktorý je predvídateľný pre hospodárske subjekty, a to aj v prípade, ak tieto subjekty nevedia ani nemuseli vedieť, že sa dopúšťajú nezrovnalosti. Ernst Kollmer sa domnieva, že ak by začiatok premlčacej doby závisel od rozhodnutia správneho orgánu o vrátení zábezpeky, znamenalo by to, že jej začiatok by závisel od okamihu, ktorý nie je predvídateľný, lebo právne predpisy nestanovujú, v ktorom okamihu sa má uvedená zábezpeka uvoľniť. [14]

21. Ernst Kollmer ďalej uvádza, že v prejednávanej veci Hauptzollamt neoprávnene oddialil uvoľnenie zábezpeky, pričom ho podmienil skutočnosťami, ktoré nesúvisia so skutočnosťami, na ktorých je založený prejednávaný spor. Táto okolnosť podporuje názor, že v prípade, ak by začiatok premlčacej doby závisel od rozhodnutia colných orgánov o uvoľnení zábezpeky, znamenalo by to, že tieto orgány by mohli svojvoľne rozhodovať o tom, kedy začne plynúť premlčacia doba. Skôr než bolo v auguste 1993 na Hauptzollamt predložené (nesprávne) vyhlásenie vydané jordánskymi colnými orgánmi, ktoré potvrdzovalo preclenie vyvážanej zásielky (teda keď došlo k spáchaniu nezrovnalosti), tým, že bola vopred vyplatená vývozná náhrada, už objektívne vznikla „neoprávnená výdajová položka“ v zmysle článku 1 ods. 2 nariadenia č. 2988/95, ako aj príslušná škoda – chápaná podľa citovaného rozsudku Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre [15] ako vážne poškodenie finančných záujmov Únie.

13 — C-465/10, EU:C:2011:867, bod 47.

14 — Podľa Komisie sa konečné rozhodnutie o výške vývoznej náhrady prijme po tom, čo colný orgán dostal a preskúmal dokumentáciu týkajúcu sa vývozu, najmä potvrdenie o preclení, ktoré vystavila krajina, od ktorej bol tovar vyvezený. K prijatiu uvedeného rozhodnutia „musí dôjsť súčasne s uvoľnením zábezpeky“ (bod 27 pripomienok Komisie), k čomu v prejednávanej veci možno nedošlo, ako to vyplýva z pripomienok Ernsta Kollmera (pozri najmä body 3, 8 a 11 jeho pripomienok).

15 — C-465/10, EU:C:2011:867.

Podľa názoru Ernsta Kollmera medzi „porušením ustanovenia práva Spoločenstva zodpovedajúcim konaniu alebo opomenutiu hospodárskeho subjektu“ a vznikom škody pre všeobecný rozpočet Únie nemusí existovať bezprostredná časová súvislosť – vyžaduje sa len to, aby boli založené na tých istých skutočnostiach.

22. Podľa Komisie – ktorá navrhuje preformulovať prejudiciálne otázky a odpovedať na ne súčasne – v prípadoch, ako je prejednávaný prípad, dochádza v okamihu uvoľnenia zábezpeky takpovediac k „dokonaniu“ nezrovnalosti. Až v tomto okamihu začína plynúť premlčacia doba podľa článku 3 ods. 1 nariadenia č. 2988/95, lebo len v tomto okamihu možno odôvodniť a vyčísliť nárok na vrátenie neoprávnene získaného prospechu. Konečné rozhodnutie o výške vývoznej náhrady sa prijme až po doručení a preskúmaní vývozných potvrdení s následným (súbežným) uvoľnením predmetnej zábezpeky, ktorej cieľom je chrániť rozpočet Únie, kým sa nerozhodne o súlade požadovanej vývoznej náhrady s právom.

23. Ak by sa Súdny dvor priklonil k názoru, že k porušeniu práva Spoločenstva v prejednávanej veci došlo v okamihu predloženia nepravdivého potvrdenia o preclení, podľa Komisie by v takom prípade bolo potrebné konštatovať, že ide o pokračujúce porušenie, ktoré sa skončilo až v okamihu uvoľnenia zábezpeky, keď colný orgán s konečnou platnosťou rozhodol, na akú sumu vývoznej náhrady má žiadateľ nárok. V prejednávanej veci v okamihu, keď Ernst Kollmer predložil svoje potvrdenie o preclení, vôbec nebolo jasné, či niekedy vznikla neoprávnená výhoda, keďže sa ešte s konečnou platnosťou nerozhodlo, či existuje nárok na vývoznú náhradu. Podľa názoru Komisie teda za týchto osobitných okolností nemožno určiť začiatok premlčacej doby na základe pôvodného konania hospodárskeho subjektu. Škoda pre rozpočet Únie preto vzniká až v okamihu, keď sa s konečnou platnosťou rozhodne, že existuje nárok na vývoznú náhradu, lebo vtedy dôjde k uvoľneniu zábezpeky. Keďže ide o veľmi dlhé konania, ak by sa začiatok premlčacej doby zhodoval s pôvodným konaním hospodárskeho subjektu, malo by to za následok, že z praktického hľadiska by nikdy nebolo možné včas požiadať o vrátenie neoprávnene poskytnutých výhod.

IV – **Analýza**

A – *Prvá prejudiciálna otázka*

1. Úvod

24. Svojou prvou prejudiciálnou otázkou Finanzgericht Hamburg v podstate žiada o objasnenie otázky, či na to, aby v prípadoch, v ktorých sa porušenie ustanovenia práva Únie zistí po vzniku škody, začala plynúť premlčacia doba podľa článku 3 ods. 1 prvého pododseku nariadenia č. 2988/95, musí byť splnená nielen požiadavka, aby došlo ku konaniu alebo opomenutiu hospodárskeho subjektu, ale sa navyše vyžaduje, aby došlo k spôsobeniu škody všeobecnému rozpočtu Únie alebo rozpočtom ňou spravovaných. V prípade kladnej odpovede na túto prejudiciálnu otázku chce vnútroštátny súd v druhom rade vedieť, kedy sa škoda považuje za spôsobenú na tento účel, konkrétne či škoda vzniká vtedy, keď sa vopred vyplatí suma rovnajúca sa vývoznej náhrade, alebo či k jej spôsobeniu dôjde uvoľnením príslušnej zábezpeky.

25. Odpoveď na prvú prejudiciálnu otázku si vyžaduje v podstate výklad článku 3 ods. 1 prvého pododseku nariadenia č. 2988/95, podľa ktorého je premlčacia doba konania štyri roky *od času spáchania nezrovnalosti* uvedenej v článku 1 ods. 1 tohto nariadenia.[16] Článok 3 ods. 3 uvedeného nariadenia priznáva členským štátom možnosť uplatňovať dlhšiu dobu ako tú, ktorá je stanovená v odseku 1.

26. Podľa znenia článku 3 ods. 1 prvého pododseku nariadenia č. 2988/95 teda začiatok premlčacej doby určuje spáchanie nezrovnalosti, ktorá je v článku 1 ods. 2 tohto nariadenia vymedzená ako „akékoľvek porušenie ustanovenia práva spoločenstva vyplývajúce z konania alebo opomenutia hospodárskeho subjektu, dôsledkom čoho je alebo by bolo poškodenie všeobecného rozpočtu spoločenstiev alebo rozpočtov nimi spravovaných, buď zmenšením, alebo stratou výnosov plynúcich z vlastných zdrojov vyberaných priamo v mene spoločenstiev alebo neoprávnenou výdajovou položkou“. Toto vymedzenie zahŕňa tak úmyselné nezrovnalosti, ako aj nezrovnalosti spôsobené z nedbanlivosti, ktoré môžu viesť k správnej sankcii, a tiež nezrovnalosti, ktoré vedú len k odňatiu neoprávnene získanej výhody.[17]

2. Rozsah pôsobnosti článku 3 ods. 1 nariadenia č. 2988/95

27. Na ochranu finančných záujmov Európskej únie nariadenie č. 2988/95 zavádza súbor všeobecných pravidiel týkajúcich správnych opatrení a sankcií uplatniteľných na nezrovnalosti, ktoré sú v rozpore s právom Európskej únie, vo všetkých oblastiach, na ktoré sa vzťahujú jej politiky, a ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie.

28. Prostredníctvom článku 3 ods. 1 prvého pododseku nariadenia č. 2988/95 chcel normotvorca Únie zaviesť všeobecné pravidlo premlčania uplatniteľné v prípade neexistencie odvetvových predpisov práva Únie stanovujúcich kratšiu premlčaciu dobu, ktorá však nesmie byť kratšia ako tri roky, alebo v prípade neexistencie vnútroštátnych právnych predpisov stanovujúcich dlhšiu premlčaciu dobu.[18] Pravidlo uvedené v článku 3 ods. 1 prvom pododseku citovaného nariadenia sa vzťahuje na všetky akty správnej povahy prijaté vnútroštátnymi orgánmi a orgánmi Únie, ktorých cieľom je stíhanie takých nezrovnalostí, či už spočívajú v správnych sankciách v užšom zmysle podľa článku 5 uvedeného nariadenia, alebo ide o opatrenia, ktorých predmetom je odňatie neoprávnene poskytnutej výhody podľa článku 4 tohto nariadenia, ako napríklad vymáhanie vývoznej náhrady neoprávnene poskytnutej vývozcovi z dôvodu nezrovnalostí, ktorých sa vývozca dopustil.[19]

29. Pred prijatím nariadenia č. 2988/95 právo Únie nestanovovalo nijaké pravidlo premlčania uplatniteľné na vymáhanie výhod neoprávnene poskytnutých hospodárskym subjektom na úkor finančných záujmov Únie. Normotvorca Únie prijatím článku 3 ods. 1 uvedeného nariadenia na jednej strane mienil určiť minimálnu premlčaciu dobu uplatňovanú vo všetkých členských štátoch – pričom na tento účel normotvorca Únie úmyselne znížil na štyri roky dobu, počas ktorej orgány členských štátov konajúce v mene a na účet Únie môžu alebo musia vymáhať neoprávnene poskytnuté

16 — Druhý pododsek uvedeného odseku stanovuje osobitné pravidlo pre pokračujúce a opakované nezrovnalosti – v takých prípadoch premlčacia doba začína plynúť odo dňa, keď sa nezrovnalosť skončila. V štvrtom pododseku tohto odseku je stanovené posledné pravidlo – k premlčaniu dochádza v každom prípade najneskôr v deň, keď uplynie dvojnásobok premlčacej doby bez toho, aby príslušný orgán uložil sankciu.

17 — Rozsudok Handlbauer (C-278/02, EU:C:2004:388, bod 33).

18 — Tamže, bod 35.

19 — Rozsudok Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a i. (C-278/07 až C-280/07, EU:C:2009:38, bod 22). Každá nezrovnalosť vo všeobecnosti vedie k odňatiu neoprávnene získanej výhody (to znamená vymáhaniu vyplatených peňazí). Pokiaľ k nezrovnalosti došlo úmyselne alebo z nedbanlivosti, je možné uložiť správnu sankciu (pozri návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Sharpston vo veci Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a i., C-278/07 až C-280/07, EU:C:2008:521, bod 47).

výhody.[20] Na druhej strane sa vzdal možnosti vymáhať sumy neoprávnene získané z rozpočtu Únie po uplynutí štyroch rokov od okamihu, keď došlo k nezrovnalosti týkajúcej sa sporných platieb.[21] Premlčacia doba stanovená v článku 3 ods. 1 prvom pododseku nariadenia č. 2988/95 sa uplatňuje aj na nezrovnalosti, ku ktorým došlo pred nadobudnutím účinnosti tohto nariadenia,[22] ako je to v prípade nezrovnalosti, o ktorú ide v prejednávanej veci.[23]

30. Uvedená premlčacia doba má určiť, dokedy môžu vnútroštátne orgány postupovať voči nezrovnalostiam, ktorých *dôsledkom* v zmysle samotného článku 1 ods. 2 nariadenia č. 2988/95 *je alebo by bolo* poškodenie finančných záujmov Únie. Členským štátom pri preskúmaní správnosti platieb, ktoré vykonali a ktoré zaťažujú rozpočet Únie, prislúcha všeobecná povinnosť náležitej starostlivosti, ktorá je odvodená od povinnosti všeobecnej starostlivosti podľa článku 4 ods. 3 ZEÚ, čo znamená, že musia promptne prijať opatrenia na odstránenie nezrovnalosti.[24] V prípade, ak by sa štvorročná premlčacia doba zdala vnútroštátnym orgánom príliš krátka na to, aby mohli stíhať zložitejšie nezrovnalosti, vnútroštátny zákonodarca môže vždy prijať pravidlo o dlhšej premlčacej dobe prispôsobené takému druhu nezrovnalostí,[25] ktoré musí rešpektovať požiadavky predvídateľnosti a proporcionality odvodené od zásady právnej istoty[26].

3. O začiatku premlčacej doby podľa článku 3 ods. 1 nariadenia č. 2988/95

31. Ak vychádzame v prvom rade zo znenia tohto ustanovenia, treba uviesť nasledujúce úvahy. Podľa článku 3 ods. 1 prvého pododseku citovaného nariadenia je premlčacia doba konania štyri roky *od času spáchania nezrovnalosti*. V tomto zmysle sa uvedené ustanovenie zameriava – čo sa týka začiatku premlčacej doby – na samotnú nezrovnalosť, ako je vymedzená v článku 1 ods. 2 uvedeného nariadenia, a na okamih jej „spáchania“.

32. Ako uvádza vnútroštátny súd, v prejednávanej veci nezrovnalosť spočívala v tom, že Ernst Kollmer predložil 10. augusta 1993 nesprávne potvrdenie o preclení s cieľom preukázať, že v Jordánsku došlo k prepusteniu zásielky do voľného obehu, čo predstavuje porušenie článku 18 ods. 1 nariadenia č. 3665/87.

33. Ak vychádzame výlučne zo znenia článku 3 ods. 1 v spojení s článkom 1 ods. 2 nariadenia č. 2988/95, podľa uvedeného ustanovenia začiatok premlčacej doby nezávisí od vzniku nijakého následku, keďže sa v ňom hovorí o „spáchan[í] nezrovnalosti“, a nie o „výsledku“ nezrovnalosti – podľa znenia tohto ustanovenia začiatok premlčacej doby nie je určený vznikom škody, ale určitým správaním hospodárskeho subjektu[27], ktoré je v rozpore s ustanovením práva Únie. Tento záver potvrdzujú iné jazykové verzie tohto ustanovenia, pričom v žiadnej z nich sa nehovorí o nijakom výsledku – zatiaľ čo v anglickej verzii je použité slovné spojenie „when the

20 — Rozsudok Cruz & Companhia (C-341/13, EU:C:2014:2230, body 49 a 50). Premlčacia doba podľa článku 3 ods. 1 nariadenia č. 2988/95 je bezprostredne použiteľná v členských štátoch v oblasti vývozných náhrad pre poľnohospodárske výrobky v prípade neexistencie odvetvových predpisov práva Únie stanovujúcich kratšiu premlčaciu dobu (ktorá však nesmie byť kratšia ako tri roky) alebo v prípade neexistencie vnútroštátnych právnych predpisov stanovujúcich dlhšiu premlčaciu dobu (rozsudok Handlbauer, C-278/02, EU:C:2004:388, bod 35), ktorá nie je neprimeraná (rozsudky Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading, C-201/10 a C-202/10, EU:C:2011:282, bod 47, a Cruz & Companhia, C-341/13, EU:C:2014:2230, bod 65). Uvedená vnútroštátna právna úprava môže byť platná pred prijatím tohto nariadenia (rozsudok Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a i., C-278/07 až C-280/07, EU:C:2009:38, bod 42).

21 — Rozsudky Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a i. (C-278/07 až C-280/07, EU:C:2009:38, body 25, 27 a 29) a Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading (C-201/10 a C-202/10, EU:C:2011:282, bod 24).

22 — Rozsudok Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a i. (C-278/07 až C-280/07, EU:C:2009:38, bod 34).

23 — Samozrejme za predpokladu, že dlhy, ktoré vznikli pred nadobudnutím účinnosti nariadenia, neboli premlčané podľa vnútroštátnych predpisov upravujúcich premlčanie, ktoré sa uplatňovali v čase spáchania predmetných nezrovnalostí (rozsudok Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a i., C-278/07 až C-280/07, EU:C:2009:38, bod 30).

24 — Rozsudok Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading (C-201/10 a C-202/10, EU:C:2011:282, body 43 a 44).

25 — Tamže, bod 46.

26 — Tamže, body 32 a 43.

27 — Pod pojem „nezrovnalosť“ v zmysle nariadenia č. 2988/95 nespadá prípad, keď sa vývozná náhrada neoprávnene vyplatí hospodárskemu subjektu v dôsledku pochybenia vnútroštátnych orgánov (rozsudky Bayerische Hypotheken- und Vereinsbank, C-281/07, EU:C:2009:6, body 20 a 21, a Chambre de Commerce et d'Industrie de l'Indre, C-465/10, EU:C:2011:867, bod 44).

irregularity… was *commited*“, v nemeckej verzii je uvedené „*Begehung* der Unregelmäßigkeit“, vo francúzskej verzii sa spomína „*réalisation* de l’irrégularité“, v talianskej verzii sa hovorí o „*esecuzione* dell’irregolarità“ a v portugalskej verzii o „data em que foi *praticada* a irregularidade“.[28] To znamená, že všetky tieto verzie sa zameriavajú na spáchanie nezrovnalosti, a nie na jej účinok alebo výsledok.

34. Článok 1 ods. 2 nariadenia, ktorý vymedzuje „nezrovnalosť“, stanovuje, že „‚nezrovnalosť‘ je akékoľvek porušenie ustanovenia práva spoločenstva vyplývajúce z konania alebo opomenutia hospodárskeho subjektu, *dôsledkom* čoho *je alebo by bolo* poškodenie všeobecného rozpočtu spoločenstiev alebo rozpočtov nimi spravovaných“[29]. Použitie podmieňovacieho spôsobu v slovnom spojení „dôsledkom… by bolo“ nasvedčuje tomu, že o nezrovnalosť ide aj vtedy, ak škoda ešte nevznikla alebo nebola s konečnou platnosťou vyčíslená, pokiaľ je konanie subjektu potenciálne spôsobilé vyvolať škodu.[30]

35. Určite sa môže stať, že – ako to je v prejednávanej veci – v okamihu spáchania nezrovnalosti nebude možné vyčísliť neoprávnenú výhodu.[31] To však nesmie ovplyvniť výklad článku 3 ods. 1 nariadenia č. 2988/95, najmä ak sa vezme do úvahy, že „aj nezrovnalosti, ktoré nemajú presný finančný dosah, môžu vážne poškodiť finančné záujmy Únie“[32].

36. Súdny dvor viackrát skúmal článok 3 ods. 1 prvý pododsek nariadenia č. 2988/95, pričom pri jeho uplatňovaní vždy vychádzal z jeho znenia a v žiadnom prípade nepodmienil začiatok premlčacej doby vznikom škody. V tomto zmysle treba pripomenúť predovšetkým rozsudok Handlbauer[33], v ktorom Súdny dvor po prvý raz určil, že citované ustanovenie „stanovením štvorročnej premlčacej doby od okamihu, kedy došlo k nezrovnalosti, neponecháva členským štátom možnosť úvahy“[34], a že premlčacia doba, ktorú stanovuje článok 3 ods. 1, „začína plynúť od okamihu, kedy došlo k nezrovnalosti“[35].

37. Toto slovné spojenie bolo následne doslovne zopakované v rozsudku Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a i.[36], ktorého predmetom boli – tak ako v prejednávanej veci – preddavky na vývozné náhrady za tie isté sporné zásielky hovädzieho mäsa, ktoré bolo pôvodne určené pre Jordánsko, a napokon bolo odoslané do Iraku. V uvedenom rozsudku Súdny dvor zopakoval, že predmetné dlhy sa v zásade premlčia v lehote štyroch rokov, „ktorá plynie odo dňa, keď k nezrovnalostiam došlo“[37]. K premlčaniu dochádza „v prípade neexistencie aktu s odkladným účinkom prijatého v priebehu štyroch rokov po spáchaní takejto nezrovnalosti“, takže „ak k nezrovnalosti došlo ako v prejednávaných veciach…, bude môcť byť premlčaná v priebehu roka 1997 v závislosti od presného dátumu, kedy došlo k nezrovnalosti v roku 1993“[38], s výhradou možnosti členských štátov stanoviť dlhšie premlčacie doby. Súdny dvor následne vo výroku uvedeného rozsudku výslovne konštatoval, že premlčacia doba stanovená v článku 3 ods. 1 prvom pododseku nariadenia č. 2988/95 „začína plynúť od dátumu, keď došlo k predmetnej nezrovnalosti“.

28 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

29 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

30 — Táto myšlienka týkajúca sa možného vzniku škody je podľa môjho názoru jasnejšie vyjadrená v portugalskej verzii („um acto ou omissão de um agente económico que tenha ou *possa ter por efeito* lesar o orçamento geral das Comunidades ou orçamentos geridos pelas Comunidades“) a talianskej verzii („un’azione o un’omissione di un operatore economico che abbia o *possa avere come conseguenza* un pregiudizio al bilancio generale delle Comunità o ai bilanci da queste gestite“) článku 1 ods. 2 uvedeného nariadenia (kurzívou zvýraznil generálny advokát).

31 — Generálna advokátka Sharpston to zdôrazňuje v návrhoch, ktoré predniesla vo veci Pfeifer & Langen (C-564/10, EU:C:2012:38, bod 101).

32 — Rozsudok Chambre de Commerce et d’Industrie de l’Indre (C-465/10, EU:C:2011:867, bod 47).

33 — C-278/02, EU:C:2004:388.

34 — Tamže, bod 27.

35 — Tamže, bod 32.

36 — Rozsudok Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a i., C-278/07 až C-280/07, EU:C:2009:38, bod 21. Pozri tiež rozsudok Corman (C-131/10, EU:C:2010:825, bod 38).

37 — Rozsudok Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a i., C-278/07 až C-280/07, EU:C:2009:38, bod 31. Pozri tiež rozsudok Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading (C-201/10 a C-202/10, EU:C:2011:282, bod 51): „začína plynúť odo dňa, keď došlo k predmetnej nezrovnalosti“.

38 — C-278/07 až C-280/07, EU:C:2009:38, bod 33.

38. Preto sa domnievam, že v prejednávanom prípade – pokiaľ vychádzam v zásade zo znenia predmetného ustanovenia a z toho, ako toto ustanovenie doteraz uplatňoval Súdny dvor – premlčacia doba začala plynúť konaním hospodárskeho subjektu, ktoré predstavovalo porušenie ustanovenia práva Únie, teda tým, že 10. augusta 1993 bolo predložené potvrdenie o preclení, o ktorom sa zistilo, že je nesprávne, a ktoré spôsobilo, že preddavok vyplatený Ernstovi Kollmerovi v roku 1992 alebo 1993 sa zmenil na plnenie bez právneho dôvodu.

39. V tomto zmysle sa nemôžem stotožniť s názorom Komisie vyjadreným v bode 30 jej pripomienok, že tu ide o „pokračujúce porušenie“, ktoré sa začalo predložením uvedeného potvrdenia o preclení a skončilo v okamihu uvoľnenia zábezpeky v dôsledku konečného rozhodnutia o skutočnej výške vývoznej náhrady.

40. Ak vychádzame z definície „pokračujúcej alebo opakovanej nezrovnalosti“, ktorú použil Súdny dvor v rozsudku Vonk Dairy Products („ide o nezrovnalosť pokračujúcu alebo opakovanú v zmysle článku 3 ods. 1 druhého pododseku nariadenia č. 2988/95, pokiaľ sa jej dopustí subjekt Spoločenstva, ktorý čerpá hospodárske výhody zo *všetkých podobných operácií*, ktorými sa porušuje rovnaké ustanovenie práva Spoločenstva“)[39], alebo z definície „pokračujúceho porušenia“ použitej v inom kontexte v rozsudku Montecatini („hoci má pojem pokračujúce porušenie v jednotlivých právnych poriadkoch členských štátov trochu odlišný obsah, v každom prípade sa týka *viacerých* protiprávnych konaní alebo spáchaní jediného porušenia, ktoré spája spoločný subjektívny prvok“)[40], je zrejmé, že predloženie jediného colného potvrdenia, o ktorom sa zistí, že je nesprávne, v súvislosti s jediným vývozom hovädzieho mäsa neumožňuje konštatovať, že tu ide o „pokračujúcu alebo opakovanú nezrovnalosť“.

41. Zo systémového hľadiska, ktoré podľa môjho názoru potvrdzuje gramatický výklad uvedený v bode 38 týchto návrhov, treba pripomenúť značný rozdiel medzi znením článku 3 ods. 1 prvého pododseku nariadenia č. 2988/95 a formuláciou opisujúcou *dies a quo v* nariadení č. 800/1999 (ktoré sa vzťahuje na vývozy poľnohospodárskych výrobkov uskutočnených po 1. júli 1999, a teda v prejednávanej veci sa neuplatní). Na účely prejednávanej veci uvádzam, že v citovanom nariadení je na vymáhanie neoprávnene poskytnutých vývozných náhrad (hoci len v prípade, ak príjemca konal v dobrej viere) stanovená štvorročná premlčacia doba, ktorá začína plynúť „*dňom oznámenia konečného rozhodnutia o poskytnutí náhrady príjemcovi*“ [článok 52 ods. 4 prvý pododsek písm. b)].[41]

42. So zreteľom na zmysel a účel nariadenia č. 2988/95 je výklad, ktorý obhajujem a podľa ktorého začiatok premlčacej doby závisí jedine od spáchania nezrovnalosti hospodárskym subjektom bez toho, aby už muselo dôjsť k vzniku škody alebo aby škoda bola vyčísliteľná, v súlade aj s požiadavkami, ktoré Súdny dvor vyvodil zo zásady právnej istoty, pokiaľ ide o premlčacie doby, pričom túto právnu istotu treba nepochybne zosúladiť s účinnosťou ochrany finančných záujmov Únie, ktorú má zabezpečiť uvedené nariadenie.

43. Ako Súdny dvor konštatoval v rozsudku Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading (ktorý sa tiež týkal preddavkov na vývozné náhrady vyplatených nemeckým podnikom za zásielky hovädzieho mäsa do Jordánska, ktoré bolo napokon odoslané do Iraku), „zásada právnej istoty vyžaduje, aby daňová situácia hospodárskeho subjektu vzhľadom na jeho práva a povinnosti vo vzťahu k vnútroštátnemu orgánu nemohla byť donekonečna spochybniteľná…, a preto sa má na stíhanie takejto nezrovnalosti uplatňovať premlčacia doba, ktorá je vopred stanovená s cieľom splniť svoju úlohu zaručiť právnu istotu“[42]. Súdny dvor ďalej uviedol, že „dať členským štátom možnosť poskytnúť… správnemu orgánu na jeho úkony [oveľa dlhšiu lehotu, než aká je stanovená v článku 3 ods. 1 prvom pododseku

39 — C-279/05, EU:C:2007:18, bod 41 (kurzívou zvýraznil generálny advokát).

40 — C-235/92 P, EU:C:1999:362, bod 195 (kurzívou zvýraznil generálny advokát).

41 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát. O problémoch, ktoré vyvoláva vzťah medzi pravidlom premlčania podľa článku 52 ods. 4 prvého pododseku písm. b) nariadenia č. 800/1999 a pravidlami stanovenými v článku 3 nariadenia č. 2988/95, pozri KRÜGER, U.: Verjährung erstattungsrechtlicher Rückzahlungsansprüche. In: *Zeitschrift für Zölle und Verbrauchsteuern* 2008, s. 244 a nasl.

42 — Rozsudok Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading (C-201/10 a C-202/10, EU:C:2011:282, bod 32). Pozri tiež rozsudok Chemiefarma/Komisia (41/69, EU:C:1970:71, bod 19).

nariadenia č. 2988/95], by mohlo určitým spôsobom podporovať vnútroštátne orgány v ich nečinnosti pri začatí konania o ‚nezrovnalostiach' v zmysle článku 1 nariadenia č. 2988/95 a hospodárske subjekty by boli počas dlhého obdobia vystavené právnej neistote a riziku, že po uplynutí takého dlhého obdobia už nebudú schopné predložiť dôkazy o správnosti dotknutých operácií" [43].

44. Ak by pritom začiatok premlčacej doby úplne závisel od takého postupu vnútroštátneho správneho orgánu, ktorý umožní s konečnou platnosťou určiť výšku škody, bolo by to v rozpore s uvedeným prístupom. Je pravda, že boj proti nepriaznivým hospodárskym následkom vyplývajúcim z nezrovnalostí spáchaných v tejto oblasti pre rozpočet Únie by mohol byť účinnejší, ak by sa začiatok premlčacej doby v prípade preddavkov posunul na okamih, keď s konečnou platnosťou dôjde k škode v dôsledku vrátenia zábezpeky, ako to navrhuje Komisia. Domnievam sa však, že nemožno nástojiť na gramatickom výklade sporného ustanovenia, ak tým dochádza k porušovaniu požiadaviek vyplývajúcich (v uvedenom zmysle) z právnej istoty. [44] Hoci Komisia uvádza, že zábezpeka sa musí vrátiť v okamihu, keď orgány prijmú konečné rozhodnutie o priznaní náhrady, táto inštitúcia nepreukázala, že orgány majú právnu povinnosť uvoľniť zábezpeku práve v tomto konkrétnom okamihu. [45] Súhlasím s názorom, ktorý vyjadril Ernst Kollmer vo svojich pripomienkach, že ak neexistuje taká právna povinnosť uvoľniť zábezpeku v okamihu presne určenom právnymi predpismi, nie je splnená požiadavka predvídateľnosti, ktorú premlčacie doby musia rešpektovať, v dôsledku čoho je hospodársky subjekt vystavený situácii právnej neistoty.

45. V nadväznosti na vyššie uvedené napokon uvádzam, že sa nestotožňujem ani s návrhom gréckej vlády, aby sa vychádzalo z toho, že premlčacia doba začína plynúť v okamihu, keď príslušný orgán *zistí*, že platba bola uskutočnená neoprávnene. Bez ohľadu na to, že tento výklad článku 3 ods. 1 nariadenia č. 2988/95 nemá nijakú oporu v znení tohto ustanovenia [46], ak by premlčacia doba začala plynúť až od tohto okamihu, dochádzalo by k predlžovaniu premlčacích dôb stanovených zákonodarcom, ktoré by v zásade nebolo časovo obmedzené, čo by odporovalo akejkoľvek požiadavke predvídateľnosti. Začiatok premlčacej doby by v takých prípadoch závisel od neistého okamihu, keď orgány začnú postup potrebný na overenie správnosti operácií uskutočnených hospodárskym subjektom. Pre uvedený subjekt by to znamenalo časovo neobmedzené obdobie právnej neistoty a tiež by to sťažilo preukázanie zákonnosti sporných konaní alebo opomenutí, čo by bolo v rozpore s požiadavkami právnej istoty. [47]

46. Navrhujem teda odpovedať vnútroštátnemu súdu tak, že v situáciách, ako je situácia, o ktorú ide v konaní vo veci samej, premlčacia doba podľa článku 3 ods. 1 prvého pododseku nariadenia č. 2988/95 začína plynúť v deň, keď došlo k predmetnej nezrovnalosti, ako je vymedzená v článku 1 ods. 2 uvedeného nariadenia, bez ohľadu na okamih vzniku škody pre všeobecný rozpočet Únie alebo rozpočty ňou spravované.

B – *Druhá prejudiciálna otázka*

47. Vzhľadom na navrhovanú odpoveď na prvú prejudiciálnu otázku položenú vnútroštátnym súdom a na všetky vyššie uvedené úvahy netreba odpovedať na druhú položenú prejudiciálnu otázku.

43 — Rozsudok Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading, C-201/10 a C-202/10, EU:C:2011:282, bod 45). Pozri tiež rozsudky Cruz & Companhia (C-341/13, EU:C:2014:2230, bod 62) a Handlbauer (C-278/02, EU:C:2004:388, bod 40).

44 — V tomto zmysle pripomínam, že členské štáty sa môžu pokúsiť zvýšiť túto účinnosť ochrany finančných záujmov Únie tým, že stanovia dlhšie premlčacie doby (článok 3 ods. 3 nariadenia č. 2988/95), pokiaľ dodržia požiadavky predvídateľnosti a proporcionality.

45 — Ernst Kollmer podľa všetkého potvrdzuje tento záver v bode 31 svojich pripomienok.

46 — V skutočnosti bol tento výklad podľa všetkého výslovne vylúčený v rozsudku José Martí Peix (C-226/03 P, EU:C:2004:768, body 25 až 28), v ktorom Súdny dvor určil, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď sa domnieval, že *dies a quo* týkajúci sa premlčania konania v uvedenej veci bol deň, keď Komisia zistila predmetnú nezrovnalosť.

47 — Pozri rozsudok Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading (C-201/10 a C-202/10, EU:C:2011:282, bod 45).

V – **Návrh**

48. Na základe vyššie uvedených úvah navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal Finanzgericht Hamburg takto:

1. V situáciách, ako je situácia, o ktorú ide v konaní vo veci samej, premlčacia doba podľa článku 3 ods. 1 prvého pododseku nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 z 18. decembra 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev začína plynúť v deň, keď došlo k predmetnej nezrovnalosti, ako je vymedzená v článku 1 ods. 2 uvedeného nariadenia, bez ohľadu na okamih vzniku škody pre všeobecný rozpočet Únie alebo rozpočty ňou spravované.

2. Vzhľadom na odpoveď na prvú prejudiciálnu otázku položenú vnútroštátnym súdom netreba odpovedať na druhú položenú prejudiciálnu otázku.